

Bryssel 26.4.2017
COM(2017) 250 final

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin perustamisesta

{SWD(2017) 200 final}
{SWD(2017) 201 final}
{SWD(2017) 206 final}

”Meidän on tehostettava työtä oikeudenmukaisten ja todella yleiseurooppalaisten työmarkkinoiden aikaansaamiseksi. Tähän liittyen haluan kehittää EU:n sosiaalisten oikeuksien pilarin, jossa otetaan huomioon eurooppalaisten yhteiskuntien ja työelämän muuttuvat realiteetit ja joka antaa suuntaa euroalueen uudelle lähentymiselle. Tällä EU:n sosiaalisten oikeuksien pilarilla täydennettäisiin sitä, mitä olemme jo yhdessä saavuttaneet työntekijöiden suojelun suhteen. Uskon, että tämä aloite on hyvä käynnistää euroalueella ja antaa muiden EU:n jäsenvaltioiden tulla mukaan, jos ne niin haluavat.”

Komission puheenjohtaja Jean-Claude Juncker, puhe unionin tilasta,
Euroopan parlamentti, 9. syyskuuta 2015

1. Johdanto

Osallistavamman ja oikeudenmukaisemman unionin kehittäminen on nykyisen Euroopan komission keskeinen tavoite.¹ Sen jälkeen kun puheenjohtaja Juncker ilmoitti Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin perustamisesta, komissio on pitänyt aktiivisesti yhteyttä asiaan liittyvien sidosryhmien kanssa kaikilla tasoilla. Maaliskuussa 2016 komissio esitti alustavan hahmotelmansa Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilariksi ja käynnisti laajan julkisen kuulemisen saadakseen siitä palautetta.² Tammikuussa 2017 järjestettiin kuulemisen päätteeksi korkean tason konferenssi, jonka pohjana olivat sidosryhmätapaamiset ja eri puolilta Eurooppaa saadut kommentit.³

Nyt komissio esittelee julkisen kuulemisen tulokset ja lopullisen ehdotuksensa Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilariksi. Pilarissa esitetään keskeisiä periaatteita ja oikeuksia, joilla tuetaan oikeudenmukaisia ja moitteettomasti toimivia työmarkkinoita ja hyvinvointijärjestelmiä. Kuten viiden puheenjohtajan kertomuksessa Euroopan talous- ja rahaliiton viimeistelystä⁴ korostettiin, tämä on olennaista myös kestävämpien talouden rakenteiden luomiseksi. Niinpä pilari onkin suunniteltu niin, että se antaa suuntaa uudelle lähentymisprosessille, joka parantaa työ- ja elinoloja prosessiin osallistuvissa jäsenvaltioissa. Se on kehitetty lähinnä euroalueen maita silmällä pitäen, mutta siihen voivat osallistua EU:n kaikki jäsenvaltiot.

Näiden periaatteiden ja oikeuksien toteuttaminen on yhteinen tehtävä. Suurin osa pilarin toteuttamiseen tarvittavista välineistä on paikallis-, alue- ja keskusviranomaisten sekä työmarkkinaosapuolten ja yleensä kansalaisyhteiskunnan käsissä. Euroopan unioni – ja etenkin Euroopan komissio – voi auttaa prosessissa asettamalla sille puitteet, antamalla sille suunnan ja luomalla tasapuoliset toimintaedellytykset ottaen täysin huomioon eri maiden kansalliset olosuhteet ja institutionaaliset rakenteet. Niin olennaista kuin tämä onkin, EU:n

¹ Ks. Poliittiset suuntaviivat seuraavalle Euroopan komissiolle *Uusi alku Euroopalle: Työllisyyden, kasvun, oikeudenmukaisuuden ja demokraattisen muutoksen ohjelma*, 15. heinäkuuta 2014.

² Ks. COM(2016) 127 final, 8. maaliskuuta 2016.

³ Ks. julkisen kuulemisen tulokset oheisasiakirjasta SWD(2017) 206, 26. huhtikuuta 2017.

⁴ Ks. viiden puheenjohtajan kertomus Euroopan talous- ja rahaliiton viimeistelystä, 22. kesäkuuta 2015.

tason toimet tarvitsevat tukea ja jatkotoimia kaikilla vastuunjaon tasoilla.

Keskustelu EU:n sosiaalisesta ulottuvuudesta on osa käynnistettyä laajempaa keskustelua 27 jäsenvaltion EU:n tulevaisuudesta. Komission valkoisella kirjalla Euroopan tulevaisuudesta⁵ on aloitettu laaja keskustelu siitä, millaisen tulevaisuuden eurooppalaiset haluavat itselleen, lapsilleen ja Euroopalle. Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevan paketin ohessa julkaistavassa pohdinta-asiakirjassa EU:n sosiaalisesta ulottuvuudesta⁶ keskitytään niihin perustavanlaatuisiin muutoksiin, jotka eurooppalaiset yhteiskunnat ja työelämä ovat tulevana vuosikymmenenä käymässä läpi. Siinä esitetään myös erinäisiä vaihtoehtoja, joilla niihin voidaan yhdessä vastata rakentamalla Eurooppa, joka antaa suojaa, turvaa, vaikutusmahdollisuudet ja puolustaa oikeuksia. EU:n johtajat korostivat 25. maaliskuuta 2017 antamassaan Rooman julistuksessa sosiaalisen Euroopan merkitystä. Näitä ajatuksia voidaan viedä jälleen eteenpäin 17. marraskuuta 2017 Göteborgissa järjestettävässä sosiaalialan huippukokouksessa, jossa käsitellään oikeudenmukaisia työpaikkoja ja kasvua.

Tässä tiedonannossa esitetään Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilari ja hahmotellaan toimia sen toteuttamiseksi. Tiedonannon ohessa esitetään joukko lainsäädännöllisiä ja muita ehdotuksia, jotka liittyvät työ- ja yksityiselämän tasapainottamiseen, työntekijöille suunnattavaan tiedottamiseen, sosiaalisen suojelun saatavuuteen ja työaikaan. Pilarin toimintaperiaatteen mukaisesti näillä ehdotuksilla – kunhan ne hyväksytään –, päivitetään ja täydennetään EU:n säännöstöä. Itse pilarin tekstin tueksi esitetään komission yksiköiden valmisteluasiakirja,⁷ jossa kutakin periaatetta ja oikeutta selostetaan tarkemmin. Lisäksi otetaan käyttöön erityinen sosiaali-indikaattorien tulostaulu,⁸ jonka avulla seurataan tilanteen edistymistä käytännössä. Tulostaululla seurataan kehityksen suuntaa ja tuloksia eri maissa, ja siitä saadaan osviittaa talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä annettavaan poliittiseen ohjaukseen. Koko EU:n osalta tulostaulu auttaa arvioimaan edistymistä ”sosiaalisen AAA-luokituksen” saavuttamisessa.

2. Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin perusta

Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin taustalla ovat tämän päivän ja tulevaisuuden realiteetit. Vaikka taloudelliset ja sosiaaliset olot ovatkin viime aikoina parantuneet eri puolilla Eurooppaa, viime vuosikymmenen kriisin vaikutukset ulottuvat edelleen pitkälle, mistä kertovat pitkäaikais- ja nuorisotyöttömyys ja köyhyysriski monissa Euroopan osissa. Samaan aikaan jokainen jäsenvaltio joutuu vastaamaan niihin nopeisiin muutoksiin, joita yhteiskunnassa ja työelämässä tapahtuu. Kuten Euroopan sosiaalista ulottuvuutta käsittelevässä pohdinta-asiakirjassa muistutetaan, haasteita on yhtä monta kuin mahdollisuuksiakin. EU:ssa on maailman edistyneimmät hyvinvointijärjestelmät ja runsaasti

⁵ Ks. COM(2017) 2025, 1. maaliskuuta 2017.

⁶ Ks. COM(2017) 206, 26. huhtikuuta 2017.

⁷ Ks. SWD(2017) 201, 26. huhtikuuta 2017.

⁸ Ks. SWD(2017) 200, 26. huhtikuuta 2017.

parhaita toimintamalleja ja sosiaalisia innovaatioita, mutta sillä on edessään ennennäkemättömiä yhteiskunnallisia haasteita, joihin sen on mukauduttava.

Tältä osin Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarissa on kyse uusien ja entistä tehokkaampien oikeuksien antamisesta kansalaisille. Pilariin kirjatut 20 periaatetta ja oikeutta rakentuvat kolmen osa-alueen ympärille: yhtäläiset mahdollisuudet ja pääsy työmarkkinoille, oikeudenmukaiset työolot sekä sosiaalinen suojele ja sosiaalinen osallisuus. Keskipisteessä on se, miten voidaan lunastaa perussopimuksissa annettu lupaus erittäin kilpailukykyisestä sosiaalisesta markkinataloudesta, joka tähtää täystyöllisyyteen ja sosiaaliseen edistykseen. Periaatteet ja oikeudet ovat yhteiset, mutta niiden toteuttamiseen ei ole yleispätevää ratkaisua: pilarissa tunnustetaan, että tilanteet ja yhteisten tavoitteiden toteuttamiseen tarjolla olevat keinot ovat erilaisia.

Nyt esitettävän Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevan lopullisen ehdotuksen muotoilussa on hyödynnetty julkisessa kuulemisessa saatuja lukuisia kommentteja (ks. ruutu 1). Kuulemisen jälkeen täsmennettiin eräitä parametreja siitä, millaisiksi ne alun perin hahmoteltiin maaliskuussa 2016.

Ruutu 1. Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarista järjestetty kuuleminen

Komissio järjesti maaliskuu–joulukuussa 2016 julkisen kuulemisen saadakseen palautetta alustavasta hahmotelmastaan pilariksi. Tässä yhteydessä voitiin myös pohtia, millainen työn ja hyvinvointijärjestelmien tulevaisuus on, sopiiko EU:n säännöstö edelleen tarkoitukseensa ja millainen rooli pilarilla voisi olla talous- ja rahaliiton hallinnoinnissa.

Kuuleminen tarjosi mahdollisuuden käydä laaja-alaista keskustelua EU:n muiden toimielinten, jäsenvaltioiden hallitusten ja parlamenttien, asiantuntijoiden ja kansalaisyhteiskunnan kanssa. Työmarkkinaosapuolilla oli oma roolinsa: niitä kuultiin erityisissä kuulemisissa, joihin osallistui EU:n tason ja kansallisia työmarkkinajärjestöjä ja EU:n tason toimialajärjestöjä. Eri puolilla Eurooppaa järjestettiin yli 60 tapahtumaa, jotka keräsivät yli 2 500 osallistujaa. Tällaisia erityisiä kansallisia kuulemisia järjestettiin 27 jäsenvaltiossa. Verkossa julkaistuun kyselylomakkeeseen saatiin yli 16 500 vastausta. Kuulemisen päätteeksi järjestettiin 23. tammikuuta 2017 korkean tason konferenssi.

Euroopan parlamentti antoi pilarista päätöslauselman 19. tammikuuta 2017.⁹ Alueiden komitea antoi lausuntonsa¹⁰ 11. lokakuuta 2016 ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitea omansa¹¹ 25. tammikuuta 2017. Komissio sai kommentteja myös 21 jäsenvaltion hallitukselta,¹² ja ministerit keskustelivat pilarista neuvoston eri kokouksissa.

Kuulemisessa tuli esiin neljä laajaa suuntausta, joita pilarissa olisi käsiteltävä: i) kriisin sosiaaliset seuraukset, kuten köyhyyden ja syrjäytymisen lisääntyminen, eriarvoisuus ja työttömyys, heikko kasvu

⁹ 2016/2095(INI).

¹⁰ CDR 2868/2016.

¹¹ SOC/542-01902-00-01-ac.

¹² Alankomaat, Belgia, Irlanti, Italia, Itävalta, Kreikka, Latvia, Liettua, Luxemburg, Portugali, Puola, Ranska, Romania, Ruotsi, Saksa, Slovakia, Tanska, Tšekki, Unkari, Viro ja Yhdistynyt kuningaskunta.

ja kilpailukyky, ii) työn tulevaisuus ja kehittymässä olevat digitaaliset työmarkkinat, iii) väestönkehitys, etenkin Euroopan väestön ikääntyminen, ja iv) taloudelliset erot jäsenvaltioiden välillä. Nämä huolenaiheet ovat ohjanneet nyt esitettävän Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin muotoilua.

Yleisesti ottaen kuulemisessa tuettiin Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria keinona tehdä Euroopasta entistä sosiaalisempi. Siinä myös vahvistui, että Euroopan taloudelliset ja sosiaaliset haasteet ovat kytköksissä toisiinsa ja edellyttävät johdonmukaista toimintaa kaikilla tasoilla. Monet vastaajat huomauttivat erityisesti, että pilarilla ei pidä tavoitella sosiaalipolitiikan yhdenmukaistamista koko EU:ssa.

Kuulemisesta esitetään seikkaperäisempi tiivistelmä tämän tiedonannon ohessa julkaistavassa komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa.¹³

Näillä haasteilla on erityinen merkitys Euroopan talous- ja rahaliiton viimeistelyssä, kuten viiden puheenjohtajan kertomuksessa kesäkuulta 2015 korostettiin.¹⁴ Kyse ei ole vain sosiaalisesta tarpeesta vaan myös taloudellisesta välttämättömyydestä. Työllisyys ja sosiaaliset olosuhteet vaihtelevat euroalueella suuresti. Tämä johtuu osittain kriisistä mutta myös kriisiä edeltäneinä vuosina syntyneestä epätasapainosta. Kuten kertomuksessa todetaan, talous- ja rahaliiton sujuva toiminta edellyttää tehokkaita ja häiriöitä sietäviä työmarkkinoita, jotka edistävät korkeaa työllisyysastetta ja pystyvät selviytymään šokeista aiheuttamatta työttömyyttä. Ajan myötä ne lähentävät jäsenvaltioiden tulostasoa ja edistävät yhteiskunnan osallistavuutta. Työmarkkinavaikutusten lisäksi on tärkeää varmistaa, että jokaisella kansalaisella on mahdollisuus saada asianmukaista koulutusta ja että käytössä on toimiva sosiaalisen suojelun järjestelmä, johon kuuluu myös kaikkein heikoimmassa asemassa olevia suojaava sosiaalinen perusturva. Kertomuksessa tähdennetään vielä, että toimissa on edettävä vieläkin pitemmälle ja pyrittävä yhdenmukaistamaan eri maiden työmarkkinat lähemmin toisiinsa helpottamalla maantieteellistä ja ammatillista liikkuvuutta. Sitä varten tarvitaan viranomaisille, työntekijöille ja yrityksille tasapuoliset toimintaedellytykset, joiden toteutumista voidaan valvoa.

Tästä syystä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilari on kehitetty lähinnä euroalueen jäsenvaltioita silmällä pitäen, mutta kaikki muutkin jäsenvaltiot voivat halutessaan soveltaa sitä.

¹³ Ks. SWD(2017) 206, 26. huhtikuuta 2017.

¹⁴ Ks. *Euroopan talous- ja rahaliiton viimeistely*, Jean-Claude Junckerin yhteistyössä Donald Tuskin, Jeroen Dijsselbloemin, Mario Draghin ja Martin Schulzin kanssa laatima kertomus, kesäkuu 2015.

3. Pilari poliittisesta ja oikeudellisesta näkökulmasta

Pilari pohjautuu suoraan Euroopan eri puolilla käytössä oleviin moninaiisiin hyviin käytäntöihin sekä vankkaan EU:ssa ja kansainvälisesti sovellettavaan sääntöön. Monet pilarin arvoista kirjattiin jo Rooman sopimukseen vuonna 1957, ja ne ovat saaneet laajempaa maailmanlaajuista tunnustusta sellaisten kansainvälisten järjestöjen kuin Yhdistyneiden kansakuntien, Kansainvälisen työjärjestön ja Euroopan neuvoston tekemän työn ansiosta. Pilarissa on käytetty perustana erityisesti Torinossa 18. lokakuuta 1961 allekirjoitettua Euroopan sosiaalista peruskirjaa ja vuoden 1989 työntekijöiden sosiaalisia perusoikeuksia koskevaa yhteisön peruskirjaa, joissa vahvistettiin olennaisia sosiaalisia oikeuksia. Myös EU:n sosiaalialan sääntöä on kehitetty 30 viime vuoden aikana perussopimusten uusilla määräyksillä, Euroopan unionin perusoikeuskirjan hyväksymisellä, uudella lainsäädännöllä ja Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöllä. Tuoreempana kehityksenä voidaan mainita YK:n kestävän kehityksen tavoitteet vuodeksi 2030. Tällä uudella ohjelmalla hävitetään köyhyyttä ja edistetään kestävään kehitykseen liittyviä taloudellisia, sosiaalisia ja ympäristönäkökohtia tasapainoisesti ja yhdenmysty.

Lopullisessa tekstissä otetaan lisäksi täysimääräisesti huomioon laajemmat poliittiset näkökulmat ja oikeudelliset rajoitteet. Jäsenvaltioilla ja monien osa-alueiden tapauksessa työmarkkinaosapuolilla on ensisijainen tai jopa yksinomainen toimivalta esimerkiksi työlainsäädäntöön, vähimmäispalkkaan, koulutukseen, terveydenhuoltoon ja sosiaalisen suojelun järjestelmien organisoimiseen liittyvillä aloilla. Niiden vastuulla on lisäksi suurin osa rahoituksesta Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin piiriin kuuluvilla aloilla. Pilarissa vahvistetut periaatteet ja oikeudet on pantava täytäntöön unionissa ja jäsenvaltioissa niiden toimivallan mukaisesti. Tämä on myös toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen mukaista. Näiden periaatteiden mukaan EU toteuttaa toimia vain silloin, kun toimien tavoitteet voidaan saavuttaa paremmin unionin tasolla, eikä toimissa ylitetä sitä, mikä on tarpeen perussopimusten tavoitteiden saavuttamiseksi. Näillä periaatteilla varmistetaan, että päätökset tehdään mahdollisimman lähellä unionin kansalaisia ja että EU:n tasolla ehdotetaan vain toimia, jotka perustuvat selkeään lisäarvoon. Tällöin toiminta on kansalaisten odotusten mukaista, tehokkainta ja vaikuttavinta.

Pilarissa vahvistetaan EU:ssa ja kansainvälisessä oikeudessa jo tunnustetut oikeudet ja täydennetään niitä uusien realiteettien ottamiseksi huomioon. Näin ollen pilari ei vaikuta sellaisiin periaatteisiin ja oikeuksiin, jotka jo kuuluvat unionin lainsäädännön sitoviin säännöksiin. Siihen kootaan oikeuksia ja periaatteita, jotka on vahvistettu eri aikoina, eri tavoin ja eri muodoissa, ja pyritään tekemään niistä näkyvämpiä, helpotajuisempia ja yksiselitteisempiä kansalaisille ja kaikkien tasojen toimijoille.

Tällä tavoin pilarilla luodaan puitteet, jotka ohjaavat osallistuvien jäsenvaltioiden tulevaa toimintaa. Siksi pilarin esittämismuoto on komission suositus, ja samalla ehdotetaan siitä annettavaa toimielintenvälistä julistusta. Komissio antaa suosituksen tänään Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 292 artiklan mukaisesti. Kuten tehtiin perusoikeuskirjankin tapauksessa, toimielintenvälistä julistusta koskevasta ehdotuksesta keskustellaan Euroopan parlamentin ja neuvoston kanssa.

Pilarin täytäntöönpano tapahtuu vaihtelevissa tilanteissa ja muuttuvassa sosioekonomisessa ympäristössä. Pilari muodostaa toimille viitekehyksen, mutta se on tarkoitettu myös dynaamiseksi välineeksi, joka antaa toimijoille kaikilla tasoilla liikkumavaraa toimia valmiuksiensa mukaan ja päivittää työkalujaan tilanteen mukaan. Olisi etenkin kannustettava käyttämään uusiin haasteisiin vastaamiseksi toimintapoliittisia kokeiluja ja sosiaalisia innovaatioita, joista voisi olla hyötyä kaikille. Kuten jäljempänä esitetään, EU:n tasolla käynnistetään ja vahvistetaan toimia edistymisen jatkoksi.

Pilariin kirjatuilla periaatteilla ja oikeuksilla on merkitystä kansalaisille, viranomaisille ja työmarkkinaosapuolille kaikilla tasoilla. Kun otetaan huomioon pilarin oikeudellinen luonne, näitä periaatteita ja oikeuksia ei voida panna täytäntöön sellaisenaan, vaan niiden pohjalta on kehitettävä erityisiä toimia tai erillisiä säädöksiä aina asianmukaisella tasolla. Tätä selostetaan tarkemmin pilariin liittyvässä valmisteluasiakirjassa.¹⁵

Keskeinen kysymys ei monessakaan tapauksessa ole niinkään oikeuksien tunnustaminen vaan niiden todellinen käyttäminen. Kansalaiset eivät aina pysty käyttämään oikeuksiaan täysimääräisesti, jos jo voimassa olevaa lainsäädäntöä ei tunneta hyvin tai sen täytäntöönpano tai täytäntöönpanon valvonta on puutteellista. Seurantastrategiassa annetaan sen vuoksi suuri paino sille, että olemassa olevien oikeuksien noudattamisen valvontaa vahvistetaan. Esimerkki tällaisesta toiminnasta on vastikään tehty työterveys- ja työturvallisuussäätöihin liittyvä arviointi. Sen yhteydessä järjestettiin laaja kuuleminen, jonka avulla arvioitiin voimassa olevien säädösten vaikuttavuutta, tehokkuutta, merkityksellisyyttä ja johdonmukaisuutta ja pyrittiin laatimaan strategia, jolla tehostetaan työntekijöiden terveyden ja turvallisuuden suojaamista ja jossa otetaan huomioon hallinnollinen rasitus ja pk-yritysten erityistarpeet.¹⁶

4. Jatkotoimet EU:n tasolla

Kun otetaan huomioon edellä esitetyt poliittiset ja oikeudelliset näkökohdat, pilarin täytäntöönpano kuuluu ensisijaisesti kansallisille hallintoelimille, viranomaisille ja työmarkkinaosapuolille kaikilla tasoilla. Ohessa toimitettavassa valmisteluasiakirjassa selostetaan tarkemmin, milloin EU:lla on oikeudellinen toimivalta toteuttaa toimenpiteitä.¹⁷ Tämän osion loppuosassa keskitytään EU:n tason jatkotoimiin.

Euroopan tasolla otetaan käyttöön kaikki käytettävissä olevat eri välineet: i) EU:n lainsäädäntö, jolloin korostetaan jo olemassa olevan laajan säännösten täytäntöönpanoa ja sen päivittämistä ja täydentämistä tarpeen mukaan, ii) työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu eli yhteistyö EU:n työmarkkinaosapuolten kanssa ja niiden työn tukeminen, iii) poliittinen ohjaus ja suositukset talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson kautta ja iv) taloudellinen tuki

¹⁵ Ks. SWD(2017) 201, 26. huhtikuuta 2017. Euroopan sosiaalisen oikeuksien pilarissa vahvistetut periaatteet koskevat unionin kansalaisia ja sellaisia kolmansien maiden kansalaisia, jotka oleskelevat laillisesti unionissa.

¹⁶ Ks. COM(2017) 12, 10. tammikuuta 2017.

¹⁷ Ks. SWD(2017) 201, 26. huhtikuuta 2017.

EU:n eri rahastoista. Pilarin täytäntöönpanoa tukee lisäksi uusi sosiaali-indikaattorien tulostaulu, jonka avulla edistymistä voidaan seurata toimien tuloksellisuuden kautta.

Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin vahvistaminen

Komissio ehdottaa, että EU:n toimielimet antavat juhlallisen julistuksen Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarista. Komissio virittää yhdessä Euroopan parlamentin ja neuvoston puheenjohtajavaltion kanssa asiasta keskustelua tänään esitetyn julistusluonnoksen pohjalta. Ruotsissa kuluvan vuoden marraskuun 17. päivänä järjestettävä sosiaalialan huippukokous tarjoaa keskeisen tilaisuuden ohjata tätä työtä eteenpäin ottaen huomioon laajemman keskustelun Euroopan sosiaalisesta ulottuvuudesta. Sillä välin pohjana toimii tänään annettu suositus, ja tämä tiedonanto muodostaa puitteet komission tuleville toimille. Tänään hyväksyttyä suositusta muutetaan EU:n toimielinten lopullisen yhteisen julistuksen valossa.

EU:n lainsäädännön päivittäminen ja täydentäminen tarpeen mukaan

EU:n lainsäädäntö on jatkossakin olennaisessa asemassa turvattaessa perussopimuksissa vahvistetut kansalaisten oikeudet. Joidenkin pilariin kuuluvien periaatteiden ja oikeuksien tehokkuuden varmistamiseksi tarvitaan uusia lainsäädännöllisiä toimia. Komissiolle on tärkeää jatkuvasti varmistaa, että EU:n lainsäädäntö saatetaan ajan tasalle ja että se soveltuu tarkoitukseensa. Tämä näkyy erinäisissä tuoreissa aloitteissa, jotka liittyvät esimerkiksi sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamiseen, työntekijöiden lähettämiseen, työterveyttä ja -turvallisuutta koskevan EU:n strategiakehyksen tarkistamiseen ja unionin esteettömyyssäädökseen, jolla parannetaan esteettömien tuotteiden ja palveluiden sisämarkkinoiden toimintaa vammaisten ja ikääntyneiden auttamiseksi. Pilari tarjoaa uuden keinon arvioida, onko voimassa oleva EU:n lainsäädäntö suunnittelultaan ja hallinnoinniltaan sellaista, että se sopii tarkoitukseensa ja vastaa uusiin haasteisiin. Pilarin perustamisen ohessa esitetään tänään ensimmäiset lainsäädännölliset ehdotukset, jotka liittyvät työ- ja yksityiselämän tasapainottamiseen, sosiaalisen suojelun saatavuuteen ja työntekijöille suunnattavaan tiedottamiseen. Jatkossa esitetään muitakin pilarin periaatteiden ja oikeuksien piiriin liittyviä toimia, jotka muotoillaan osana komission vuotuisen työohjelman laatimista ja siitä käytävää keskustelua.

EU:n lainsäädännön valvonnan parantaminen

Uusien säädösaloitteiden ohella Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarissa painotetaan voimassa olevan lainsäädännön tehokasta täytäntöönpanoa. Pilarin perustaminen tarjoaa mahdollisuuden tehostaa voimassa olevan säännösten täytäntöönpanoa ja sen valvontaa, myös muilla kuin lainsäädännöllisillä toimenpiteillä. Täytäntöönpanon tehostamisen yhteydessä tuetaan oikeuksien parempaa tunnettuutta, täytäntöönpanon valvonnan mekanismeja tai parempia tulkintaohjeita tarpeen mukaan. Hiljattain hyväksytty yhteistyötaloutta koskeva eurooppalainen toimintasuunnitelma¹⁸ ja tänään julkaistu työaikadirektiiviä käsittelevä

¹⁸ COM(2016) 356, 2. kesäkuuta 2016.

tulkitseva tiedonanto¹⁹ ovat kaksi ajankohtaista esimerkkiä siitä, miten tällaista ohjausta voidaan antaa. Komissio selvittää etenkin työmarkkinaosapuolilta saamiensa tietojen pohjalta, onko täytäntöönpanossa aukkoja, ja päättää tarvittavista toimista.

Tuki EU:n työmarkkinaosapuolten vuoropuhelulle

Nykyinen komissio on toimikautensa alusta alkaen tukenut EU:n tason työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun käynnistämistä uudelleen. Se on antanut uutta pontta työmarkkinaosapuolten osallistumiselle EU:n politiikan ja lainsäädännön muotoiluun ja työmarkkinaosapuolten vuoropuhelulle kaikilla tasoilla. EU:n työmarkkinaosapuolet, neuvoston puheenjohtajavaltio ja komissio allekirjoittivat kesäkuussa 2016 yhteisen lausuman ”sosiaalisen vuoropuhelun elvyttämisestä” ja vahvistivat siinä yhteisen sitoutumisensa vuoropuhelun toimintapuitteiden, vaikuttavuuden ja laadun parantamiseen kaikilla tasoilla. Toimiva työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu edellyttää työnantajien ja ammattiliittojen kahdenvälistä yhteistyötä. EU:n tason työmarkkinaosapuolet allekirjoittivat maaliskuussa 2017 aktiivisena ikääntymistä koskevan puitesopimuksen ja sukupolvien välisen lähestymistavan, mikä on osoitus siitä, miten työmarkkinaosapuolet voivat vaikuttaa hallintotavan parantamiseen ja sosiaalisten ja taloudellisten uudistusten tehostamiseen.

Edistymisen seuraaminen talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson puitteissa

Sosiaaliset näkökohdat on nykyisen komission toimikauden alusta lähtien nostettu koko talouspolitiikan eurooppalaisessa ohjausjaksossa huomioon otettavaksi osatekijäksi, ja niiden asemaa on vahvistettu. Pilariin kirjatut periaatteet otetaan huomioon ja niitä edistetään analyyseissä ja suosituksissa arvioimalla, seuraamalla ja vertailemalla edistymistä niiden toteuttamisessa. Eräillä aloilla toteutetaan vertailuanalyysejä ja hyvien käytäntöjen vaihtoa. Näitä aloja ovat mm. työsuhdeturvainsäädäntö, työttömyysetuudet, vähimmäispalkat, vähimmäistoimeentulo ja osaaminen.²⁰ Edistymisen seuraamista tukee uusi sosiaali-indikaattorien tulostaulu, joka sisältää joukon työllisyys- ja sosiaalisten trendien arvioimisen kannalta tärkeitä käytössä olevia indikaattoreita.²¹ Tulostaulusta keskustellaan asiaan liittyvissä neuvoston komiteoissa, jotta se voitaisiin sisällyttää vuotuisen yhteiseen työllisyysraporttiin, joka julkaistaan joka syksy eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä. Se voisi lisäksi toimia vertailukohtana euroalueella ja yleisemminkin Euroopassa sosiaalisen ulottuvuuden osalta toteutettaville toimille.

Euroopan talous- ja rahaliiton viimeistelyn kannalta merkitykselliset päätelmät

Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilari muodostaa osan toimista, joilla käynnistetään uusi lähentyminen Euroopan talous- ja rahaliiton EMUn piirissä. Perustana on vakaa näkemys siitä, että lähentyminen sosioekonomisissa tuloksissa, sosiaalisessa sopeutumiskyvyssä ja oikeudenmukaisuudessa on välttämätön perusta sille, että Euroopasta saadaan yhdennetympi

¹⁹ C(2017) 2601, 26. huhtikuuta 2017.

²⁰ Neuvoston komiteoissa on jo aloitettu näihin aloihin liittyvä työskentely.

²¹ Ks. SWD(2017) 200, 26. huhtikuuta 2017.

ja vakaampi, ja että tämä lähentyminen on Euroopan talous- ja rahaliiton kestävyuden kannalta ensiarvoisen tärkeää. Euroalueen tuleva menestyminen riippuu – eikä suinkaan vähäisessä määrin – kansallisten työmarkkinoiden ja hyvinvointijärjestelmien toimivuudesta ja talouden kyvystä sietää häiriöitä ja sopeutua niihin ja vastata tehokkaasti niiden sosiaalisiin vaikutuksiin. Menestyminen riippuu myös kansallisten talouksien kyvystä parantaa elintasoja ja kasvupotentiaalia. Tähän kaikkeen tarvitaan laadukasta koulutusta ja hyvin toimivat työmarkkinat, joilla resursseja pystytään suuntaamaan sujuvasti, mutta myös hyvin rakennetut sosiaalisen suojelun järjestelmät, joiden avulla voidaan huolehtia tehokkaasta automaattisesta vakautumisesta, torjua ja vähentää köyhyyttä sekä tukea integroitumista uudelleen työmarkkinoille. Viiden puheenjohtajan kertomusta myötäillen osa pilariin kirjatusta periaatteista ja oikeuksista voisi toimia pohjana entistä sitovammille normeille, jotka ovat linjassa EMUn syventämisprosessin kanssa.

EU:n taloudellinen tuki

Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanoa tuetaan jatkossakin EU:n rahastoista ja etenkin Euroopan sosiaalirahastosta. Pilarin monien periaatteiden tukemisessa ovat keskeisellä sijalla erityisesti Euroopan rakenne- ja investointirahastojen puitteissa toteutettavat vuosien 2014–2020 toimenpideohjelmat sekä muut keskeiset rahoitusohjelmat, kuten nuorisotyöllisyysaloite, Erasmus+, Euroopan globalisaatorahasto ja vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahasto. Pilari on pohjana myös EU:n rahoitussuunnitelmien laatimisessa vuoden 2020 jälkeiselle kaudelle. Komissio tekee tiivistä yhteistyötä jäsenvaltioiden sekä paikallis- ja alueviranomaisten kanssa varmistaakseen, että tuleva EU-rahoitus kohdennetaan kartoitettujen prioriteettien mukaisesti ja että jäsenvaltiot perustavat tarvittavat rakenteet, joilla huolehditaan siitä, että rahoitusta voidaan käyttää täysimääräisesti siellä, missä sitä eniten tarvitaan.

5. Päätelmät

Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarista järjestetyssä kuulemisessa tuli selvästi esiin, missä laajuudessa Eurooppa kohtaa sosiaalisia ja taloudellisia ongelmia. Siinä kuitenkin vahvistui myös, että haasteet ovat samankaltaisia ja että nyt on toimittava yhdessä ja ripeästi, jotta Eurooppa saadaan takaisin tielle, joka johtaa entistä osallistavampaan talouskasvuun ja suurempaan sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen. Nämä toimet ovat erottamaton osa EU:n tasolla käynnistettyä laajempaa poliittista ja taloudellista ohjelmaa, jolla pyritään vastaamaan viime vuosikymmenen kriisiin ja selviytymään siitä.

Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarissa esitetään konkreettisia periaatteita ja oikeuksia, jotka on muutettava toimiksi niin EU:n tasolla kuin kansallisestikin. Pilarissa annetaan etusija kansalaisille ja esitetään yhteinen suunnitelma, jolla edistetään yhtäläisiä mahdollisuuksia ja pääsyä työmarkkinoille, oikeudenmukaisia työehtoja ja -oloja sekä sosiaalista suojelua ja osallisuutta. Nämä periaatteet ja oikeudet ovat olennaisia myös EU27:n tulevaisuudesta käytävässä laajemmassa keskustelussa.

Jäsenvaltioilla ja niiden viranomaisilla, työmarkkinaosapuolilla kaikilla tasoilla ja EU:n toimielimillä on yhteisenä tehtävänä pyrkiä tekemään Euroopasta vauraampi ja tasapuolisempi paikka, jossa taloudellinen ja sosiaalinen kehitys kulkevat yhtä jalkaa. Pilarissa viitotetaan tietä tuleville toimille, ja tänään esitetään tämän paketin osana joukko EU-aloitteita. Komissio jatkaa tiiviistä yhteistyötä Euroopan parlamentin ja neuvoston kanssa helpottaakseen pilaria koskevan julistuksen antamista. Se tekee yhteistyötä myös sidosryhmien kanssa jatkotoimista kaikilla tasoilla.